

KIRJANDUSE AINEKAVA

gümnaasiumi 11.klassile

1.Õppeesmärgid:

11.klassi kirjanduse õpetamisega taotletakse, et õpilane:

1. loeb ja väärtustab vene, maailmakirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid;
2. väärtustab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust ning kirjanikku kui loojat ja mõistab kirjandusega seotud elukutsete ja ametite sisu ning väärtust ühiskonnale;
3. väärtustab kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat ning kujutlus- ja mõttemaailma arendajat;
4. loeb nii proosat, luulet kui ka draamat, tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre ning eristab kirjandusteksti poetilisi võtteid ja peamisi kujundeid;
5. mõistab sõnakunsti väljendusvahendite mitmekesisust ning nende erinevusi ja sarnasusi võrreldes teiste kunstiliikidega (teater, film, kunst, muusika);
6. tajub kirjandusteksti mitmeti tõlgendatavust, erinevate kultuurikontekstide tausta teose mõistmisel ning näeb kirjanduses inimese ja maailma mõistmise mudelit;
7. kujundab endast teadlikku lugejat, kes kirjanduse toel arendab oma eetilisi ja esteetilisi väärtushinnanguid ning maailmavaadet;
8. analüüsib kriitiliselt erinevaid kirjandusteoseid ja infoallikaid, arendab nii suulist kui ka kirjalikku väljendus- ja arutlusoskust ning loovust.

2. II kursuse „19. sajandi II poole kirjandus: realism“ õppesisu – 35 tundi

Temaatika

Realism vene kirjanduses. Realistlik isiksusekontseptsioon. Tüüp ja prototüüp. Realistliku teose süžee ja konflikt.

Kirjanduse žanrisüsteemi areng: psühholoogiline romaan, sotsiaal-filosoofiline romaan, romaan-epopöa, sotsiaal-olustikuline draama, psühholoogiline draama. Psühholoogismi areng proosas ja draamas. Kodanliku lüürika ja nn puhta kunsti poeesia.

Psühholoogism luules. Luuletsükli mõiste (Fjodor Tjuttšev, Afanassi Fet).

Kirjandusteost illustreeriv ekraniseering ning kirjandusteose loominguline töötlus.

Kirjandusteose ja filmi võrdlev analüüs.

Mõisted

Realism, uued inimesed, nihilism, liigne inimene kui kirjandusteoste kangelane, naise emantsipatsioon, kodanikuluule, puhas kunst, luuletsükkel, sotsiaal-filosoofiline romaan, psühholoogiline romaan, sotsiaal-olustikuline draama, psühholoogiline draama, rahvalikkus, historism, romaan-epopöa, novell.

Arutlustemasid

Kõlbelised otsingud ja isiksuse enesemääratlus. Isiksuse ja ühiskonna konflikt, keskkonna mõju inimese vaimuelule. Saatuse probleem, elu mõte ja surma saladus.

Tõelised ja mittetõelised väärtused. Põlvkondade probleem. Inimene perekonnas. Inimene ajaloolise murrangu ajal. Raha võim. Nihilism 19. sajandi II poole kirjanduses. Naise kuju realistlikus kirjanduses.

Sotsiaalsed teemad 19. sajandi II poole lüürikas. Inimese tundemaailm lüürikas. Olmetegelased 19. sajandi II poole kirjanduses.

Teoseid terviklikuks käsitlemiseks

Lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse vähemalt **neli romaani ja 1–2 draamateost** alljärgnevast loendist:

- Honoré de Balzac „Šagräänahk“ või „Gobseck“;
- Ivan Turgenev „Isad ja pojad“;
- Aleksandr Ostrovski „Äike“ või „Kaasavaratu“;
- Nikolai Nekrassovi luuletused;
- Fjodor Tjuttševi luuletused;
- Afanassi Feti luuletused;
- Fjodor Dostojevski „Kuritöö ja karistus“;
- Henrik Ibsen „Nukumaja“;
- Lev Tolstoi „Sõda ja rahu“ (ülevaade, fragmendi lugemine ja analüüs);
- Anton Tšehhovi jutustused, „Kirsiaed“ või „Onu Vanja“;
- Guy de Maupassant'i novellid.

2.1 III kursuse „20. sajandi I poole kirjandus“ õppesisu – 35 tundi

Temaatika

19. sajandi esteetilised ja kõlblised väärtused, nende ümbermõtestamine 20. sajandil (Oscar Wilde). Kirjandusprotsess 20. sajandi algul.

Realism 20. sajandi alguse vene kirjanduses (Aleksandr Kuprin, Maksim Gorki, Ivan Bunin). Prantsuse dekadendid, nende poeesia mõju 20. sajandi alguse vene poeesiale (Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé).

Vene poeesia hõbedane ajastu. Suundumuste, stiilide ja rühmituste mitmekesisus. Sümbolism (Aleksandr Blok). Akmeism (Nikolai Gumiljov, Anna Ahmatova). Futurism (Vladimir Majakovski). Imażinism (Sergei Jessenin).

Realistliku kujutamise traditsiooni jätkumine ja areng sõjajärgsete aastate kirjanduses (Mihhail Šolohhov).

Antiutopistlikud romaanid vene kirjanduses (Jevgeni Zamjatin).

Ulmeliste ja realistlike elementide ühendamise vene kirjanduses (Mihhail Bulgakov).

Vene pagulaskirjandus (Vladimir Nabokov).

Kirjandusteost illustreeriv ekraniseering ning kirjandusteose loominguline töötlus.

Kirjandusteose ja filmi võrdlev analüüs.

Mõisted

dekadents, modernism, sümbolism, akmeism, futurism, imażinism;

kujund, allegooria, sümbol;

poetiline leksika, luuletsükkel, antiutoopia kui kirjandusžanr, ulmeline kirjanduses.

Arutlustemasid

Kirjanduslikud voolud ja suunad, nende ajapiirid, sisu- ja vormitunnused, tähtsamad žanrid, autorid ning teosed.

Kirjanduse kui kunsti iseväärtuse rõhutamine.

Kirjanduslikud sisu- ja vormiekspereimendid, vastuhakk traditsioonidele. Inimese sisemine ja väline vabadus.

Inimese au ja väärikus.

Armastuse teema 20. sajandi alguse vene kirjanduses.

Heategevus. Hea ja kurja probleem. Klassi ja üldinimlikud väärtused.

Inimese saatus ja maa saatus. Pagulase saatus.

Kirjanik ja ühiskond. Literaat ja võim. Vaba ja reeglistatud kirjandus. Kirjandus ning tsensuur.

Teoseid terviklikuks käsitlemiseks

Lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse alljärgnevast loendist vähemalt **neli ulatuslikumat teost. Kohustuslik on lugeda kõiki väiksema mahuga teoseid**. Tekstide valiku teeb aineõpetaja õpilasi kaasates.

20. sajandi I poole maailma ja vene luule (luuletusi ning poeeme valivad õpetaja ja õpilased koos).

- Paul Verlaine, Arthur Rimbaud; (1 t.)
- Aleksandr Blok, (3 t.)
- Nikolai Gumiljov, (1 t.)
- Anna Ahmatova, (3 t.)
- Vladimir Majakovski, (2 t.)
- Sergei Jessenin. (2 t.)
- 20. sajandi I poole maailma ja vene proosa.
- Oskar Wilde „Dorian Gray portree“; (2 t.)
- Ivan Bunin „Sügisel“, „Hämarad alleed“; (2 t.)
- Aleksandr Kuprin „Granaatkäevõru“; (2 t.)
- Maksim Gorki „Põhjas“; (4 t.)
- Jevgeni Zamjatin „Meie“; (4 t.)
- Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“; (6 t.)
- Andrei Platonovi jutustusi; (1t.)
- Mihhail Šolohhov „Vaikne Don” (ülevaade). (2 t.)

3. Õpitulemused:

11. klassi II kursuse lõpus õpilane:

- 1) iseloomustab õppematerjalidele toetudes realistlikku kirjandust ja tähtsamaid žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid;
- 2) analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni;
- 3) mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;
- 4) väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis ning vormistab neid korrektselt;
- 5) teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid;
- 6) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli pikemat proosateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.

11. klassi III kursuse lõpus õpilane:

- 1) iseloomustab õppematerjalidele toetudes ajastu kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid;
- 2) analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni;
- 3) võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni;
- 4) mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;

- 5) väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis;
- 6) teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid;
- 7) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.

4. Hindamine

- Kujundav hindamine
- Jooksev hindamine
- Kokkuvõttev (kursus)

Kursuse jooksul õpilane peab saama 3-4 jooksvat hinnet, mille alusel saab panna kursuse lõpliku hinne.

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse koostamisele
- Hinded kirjaliku töö eest (kirjand, narratiiv, esse, õigekeelsuse testid ja komplektse teksti analüüs)
- Hinded kirjalikke ja suuliste küsimuste vastuste eest
- Hinded loominguliste tööde eest
- Hinded peast oskamise eest
- Hinded ilmekat luuletuste lugemises ja ümberjutustamise rollides.
- Hinded erinevate veebiallikate kasutamise eest
- Hinded üldistava kontrolltööde eest

Igal kursusel viiakse läbi 1 kirjalik kontrolltöö kursuse lõpus.

Hinne	II kursus
5	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes realistlikku kirjandust ja tähtsamaid žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid; • analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni; • mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi; • väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis ning vormistab neid korrektselt; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli pikemat proosateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.
4	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes romantismi ja realismi tekkimist kirjanduses, nimetab tähtsamaid autoreid ja nende teoseid; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste ning proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni, aga esineb vead ; • osaliselt mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;

	<ul style="list-style-type: none"> • väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli pikemat proosateost
3	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes romantismi ja realismi tekkimist kirjanduses, nimetab tähtsamaid autoreid ja nende teoseid, aga esineb ebakõlad; • analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste ning proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte ; • osaliselt mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi; • väljendab oma arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis, aga esineb vead; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt 2 pikemat proosateost;
2	<ul style="list-style-type: none"> • Teab vähem kui 49% vaadeldava temaatika küsimustele vastusi
III kursus	
5	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes ajastu kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid; • analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni; • võrdleb poetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni; • mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi; • väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.
4	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes ajastu kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid, aga esineb vead; • analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni, aga esineb vead; • võrdleb poetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni, aga esineb ebakõlad; • osaliselt mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi; • väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost;

3	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab õppematerjalidele toetudes ajastu kirjandust, tähtsamaid voole ja žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid, aga esineb vead; • analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, aga esineb vead; • võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni, aga esineb ebakõlad; • osaliselt mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi; • väljendab oma arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis, aga esineb vead; • teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid; • on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt 2i proosa- või draamateost;
2	<ul style="list-style-type: none"> • Teab vähem kui 49% vaadeldava temaatika küsimustele vastusi

5. Õppekirjandus:

1. С.Митюрёв «Русская литература второй половины 19 века», «Koolibri», 2001.
2. В.Чалмаев «Русская литература XX века», «Avita», 2001

6. Õppevahendid:

- Valdav osa õpet toimub klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud), ümarlauavestlusteks, rühmatöök.
- Klassiruumis kasutatakse õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni.
- Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis ja kooli raamatukogus ning väljaspool kooli